

Խորհուրդներ ամերիկացի ճանապարհորդին

Իմ Մելիք քեռին Ֆրեզնոյից Նյու Յորք իր առաջին ճամփորդության էր ելնելու, և ուղևորվելուց առաջ նրա Կարո քեռին, իհարկե, եկավ, նստեց ու նկարագրեց ճանապարհի դժվարությունները:

— Գնացք ես բարձրացել, վագոնում ես,— ասաց ծերունին,— ապահով մի տեղ ես ընտրում ու նստում, դեսուդեն չես նայում, եղա՞՛վ:

— Եղավ, սըր,— ասաց Մելիք քեռիս:

— Գնացքը դեռ նոր է շարժվել՝ երթուղայինի համազգեստով երկու մարդ են մոտենում ու տոմս են հարցնում: Բանի տեղ չես դնում, թողնում անցնում են: Ուրեմն հասկացան, որ իրենց իսկությունը գիտես: Խաբեբա են, գնացքի սպասավոր չեն:

— Բայց ե՞ս ինչպե՞ս հասկացա՞՛ որ խաբեբա են:

— Հենց մոտեցան ու հարցրին՝ դու հասկացար, դու միամիտ երեխա չես:

— Լավ, սըր:

— Քսան մղոն արդեն անցել ես, եղա՞՛վ, տեսքից բարի մի երիտասարդ մոտենում ու քեզ սիգարետ է մեկնում: Չես վերցնում, «ծխող չեմ», չես ծխում: Սիգարետի մեջ թմրախոտ է:

— Այո, սըր:

— Գնացիր վագոնաբեռատրան. հենց դռների մեջ մի շատ սիրունատես ու թարմ արարած իբր թե պատահաբար դիպչում, քեզ համարյա թե փաթաթվում ու հետո շփոթվում, ժպտում ու հազար ներողություն է խնդրում: Այդ բոլորն է նա հմայիչ է, քեզ խելքահան է արել, ուզում ես քո մտերիմը լինի: Չի՞ կարելի: Քո այդ դավաճան խռովքը ճնշում ու քեզ համար ճաշելու ես գնում: Այդ կինը խարդախ կին է:

— Ինչ է՞, — հարցրեց Մելիք քեռիս:

— Լի՛րբ է, լի՛րբ,— բղավեց ծերունին:— Մտել ես ռեստորան, ճաշում ես: Մի մոռացիր, որ ախորժելի ուտելիք ես պատվիրել: Ռեստորանը լեփլեցուն է, և այդ կինը իբր թե պատահաբար քո սեղանակիցն է. մի՛ նայիր աչքերին, գլուխդ կախ քո ուտելիքին կաց, հետո, ահա ուզում է խոսել՝ խուլ ես, չես լսում:

— Հասկացա, սըր:

— Խուլ ես, իր երգեցիկ ծվվոցը չեմ լսում, պոկվելու միակ միջոցը խլանալն է:

— Ինչի՞ց պոկվելու:

— Թակարդից,— ասաց ծերունին:— Ես ճամփորդել եմ ու գիտեմ կանանց թակարդից:

— Այո, սրբ:

— Ուրեմն այս մասին՝ էլ վերջ:

— Այո, սրբ:

— Էլ խոսք չլինի, վերջ: Ես կյանք եմ ապրել ու գիտեմ, ես հացի կարոտ չեմ քաշել ու աչքս ուրիշի ունեցածին չեմ զգել: Ես յոթ ժառանգ եմ մեծացրել: Ես հող ունեմ, այգի, ծառեր, փող ու անասուն: Ամեն ինչ աշխատանքով ու կամացկամաց է լինում, չի կարելի հանկարծ գտնել ու ասել՝ գտա:

— Իհարկե, սրբ:

— Ռեստորանից քո տեղին դառնալիս հայտնվեցիր ծխարանում, թղթախաղն այնտեղ տաքացել է: Քառասունհինգհիստուն տարու երեք մարդ թուղթ են խաղում, մատներին իբր թե թանկարժեք քարերով փայլուն մատանիներ են: Քեզ բարեկամարար ողջունեցին ու մեջները քեզ համար տեղ բացեցին: Անգլերեն չես հասկանում. «Չեմ հասկանում անգլերեն»:

— Այո, սրբ:

— Այսքան բան:

— Անչափ շնորհակալ եմ,— ասաց Մելիք քեռիս:

— Եվս մի կարևոր խորհուրդ,— պատվիրեց ծերունին.— գիշերը, երբ քնելու լինես՝ փողը գրպանիցդ հանիր ու կոշիկիդ մեջ դիր: Կոշիկը դիր բարձիդ տակ ու գիշերը գլուխդ բարձից մի կտրիր: Աչքդ փակ քնած ձևացիր, բայց հանկարծ չքնես:

— Լավ, սրբ:

— Այսքան բան, քեզ բարի ճամփա:

Կարո քեռին գնաց, և իմ Մելիք քեռին մյուս օրը գնացքով ուղևորվեց ամբողջ Ամերիկայի մյուս ծայրը՝ Նյու Յորք: Այն, որ երկաթուղայինի համազգեստով երկու խաբեբա էին լինելու՝ գնացքի սպասավորներ էին եղել, թմրախոտով սիգարետ առաջարկող երիտասարդը չէր երևացել, խարդախ հմայուհու տեղը ռեստորանում այդպես էլ ոչ մի կին չէր հայտնվել, և ծխարանում էլ ոչ ծխող էր եղել ու ոչ էլ տաք թղթախաղ: Գիշերը խեղճ Մելիք քեռիս փողը խցկել էր կոշիկի մեջ, կոշիկը՝ բարձի տակ և գլուխն էլ պինդ դրել բարձին ու մինչև լուսաբաց աչք չէր փակել, բայց մյուս օրը իր կարգը ինքն էր խառնել:

Մյուս օրը ինքն էր սիգարետ մեկնել մի երիտասարդի և սա վերցրել էր շնորհակալությամբ, վագոն ռեստորանում ընթրողների մեջ ինքն էր նստել գեղեցիկ կնոջ սեղանին, ծխարանում ինքն էր սկսել ու տաքացրել թղթախաղը և մինչև Նյու Յորք հասնելը՝ ինքը ծանոթացել բոլոր ուղևորների հետ և գնացքում բոլորը մեկամեկ բարեկամացել էին իրեն: Իսկ Օհայո քաղաքով անցնելիս՝ սիգարետը հաճույքով ընդունած երիտասարդը, ինքը՝ Մելիք քեռիս, և պարմանի երկու օրիորդ քառյակ կազմած միաբերան «Վոբոշյան բլուզ» էին երգել:

Փառահեղ ճամփորդություն էր եղել:

Երբ այս Մելիքը վերադարձավ Նյու Յորքից, իր Կարո քեռին տեսության եկավ:

— Տեսքդ հիանալի է, քրոջ տղա,— ասաց,— երևի թե իմ խորհուրդներով ես շարժվել, այո՞:

— Միայն խորհուրդներով,— ասաց Մելիք քեռիս:

Ծերունին հայացքը հեռու հորիզոններին հառեց.

— Ես գոհ եմ, որ կյանքիս փորձը մեկին պետք եկավ: